

ΤΙΤΛΟΣ

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

1 ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΛΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Γενικά. Αίτια και αφορμές για τη γένεση εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των διαφορών

1. Είναι κοινός τόπος, ότι ο μέγας φόρος των Δικαστηρίων, τα αλληπάλληλα ένδικα βοηθήματα, οι αναβολές, οι συχνά αμφίρρηστες δικαιοδοσίες και επάλληλες αρμοδιότητές τους, σε συνδυασμό με την τυπικότητα και πολλαπλότητα των διαδικασιών, απονευρώνουν τη δραστική και αποτελεσματική λειτουργία της κρατικής δικαιοσύνης και αποτρέπουν τον πολίτη να καταφύγει στους χώρους της, αφήνοντάς τον με την αίσθηση της πικρίας, ότι το «Κράτος Δικαίου» είναι μεν ποθητό, αλλ' αναποτελεσματικό και στη χειρότερη περίπτωση, είναι μόνο για τους επιτήδειους.

Οι πολίτες έχουν αντιληφθεί, ότι ο συμβιβασμός με εκείνον που έχουν μια διαφορά αποτελεί τις περισσότερες φορές λύση ικανοποιητικότερη από την ατέρμονα αναμονή μιας δικαστικής απόφασης, που μπορεί να κρύβει δυσάρεστες εκπλήξεις και αποτέλεσμα μακράν του αναμενομένου.

Οι τελευταίες αυτές ρεαλιστικές διαπιστώσεις απασχόλησαν πολλές επιχειρήσεις, αλλά και ειδικούς ερευνητές, ενδιαφερόμενους για την ταχεία και αποτελεσματική επίλυση διενέξεων. Αυτοί έχοντας συνείδηση του πόσο δυσχερές είναι δύο αντίμαχα μέρη να έλθουν σε επαφή και να συζητήσουν με νηφαλιότητα τη διαφορά τους, οδηγήθηκαν στο να δημιουργήσουν κατάλληλες πρακτικές και διαδικασίες, εκτός δικαστηρίων, διευθετήσεως αντιθέτων συμφερόντων προς επίτευξη οριστικού συμβιβασμού περιορίζοντας έτσι την ζημία των αντιδίκων σε χρόνο και χρήμα.

Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες, οι σπουδαιότερες, από αυτές τις διαδικασίες, κατωτέρω, και εκτίθενται τα σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την αντίστοιχη εφαρμογή τους, αλλά και σε αντιπαραβολή με τη δικαστική διαδικασία.

Διαπραγμάτευση 2. Και κατά πρώτον η Διαπραγμάτευση.

Η Διαπραγμάτευση, είναι η πλέον ελαστική και άτυπος μέθοδος επίλυσεως μιας διαφοράς, όπου τα αντίμαχα μέρη προσπαθούν να φθάσουν σε μια συμφωνία χωρίς τη βοήθεια τρίτου προσώπου. Η μέθοδος αυτή εξοικονομεί δαπάνες και χρόνο σε σύγκριση με τις λοιπές διαδικασίες επίλυσεως διαφορών. Αποτελεί μια ιδιωτική επιλογή επίλυσεως μιας διαφοράς, χω-

ρίς να θιγούν πρόσωπα και σχέσεις.

Προϋποθέτει όμως αμοιβαία ειλικρινή προδιάθεση αποκατάστασεως των φιλικών σχέσεων των μερών πέραν από συμφέροντα χωρίς την ανάγκη επεμβάσεως κάποιου μεσολαβητή.

Διαμεσολάβηση

3. Μία πιο εκλεπτυσμένη και εξελιγμένη μέθοδος είναι η Διαμεσολάβηση.

Η Διαμεσολάβηση είναι η διαδικασία, κατά την οποία δύο ή περισσότερα αντίμαχα μέρη με τη βοήθεια ενός ανεξάρτητου τρίτου προσώπου προσδιορίζουν τα θέματα της διαφοράς τους, ερευνούν τις εναλλακτικές λύσεις προς άρση της διαμάχης τους και επιχειρούν να επιτύχουν ένα συμβιβασμό. Η προσφυγή στη Διαμεσολάβηση ανήκει στην πρωτοβουλία των μερών και αποτελεί ένα μη δεσμευτικό, καθαρά ιδιωτικό τρόπο επίλυσεως διαφορών.

Τυπικώς, τα στάδια της διαδικασίας της Διαμεσολάβησης είναι τα ακόλουθα: α) επίτευξη συμφωνίας των αντίμαχων μερών προς Διαμεσολάβηση· β) επιλογή του Διαμεσολαβητή· γ) επαφή των μερών με το Διαμεσολαβητή προ της Διαμεσολαβήσεως· δ) προπαρασκευή της συνάντησης προς Διαμεσολάβηση· ε) πρώτη κοινή των μερών συνάντηση· στ) κατ' ιδίαν συναντήσεις κάθε μέρους με το Διαμεσολαβητή· ζ) διακανονισμός ή η μεταίωση της Διαμεσολάβησης.

Διαμεσολάβηση - Συμφιλίωση

4. Πολύ κοντά στη Διαμεσολάβηση ευρίσκει η διαδικασία της Συμφιλίωσης.

Ο όρος ευρέως χρησιμοποιείται για να περιγράψει κυρίως μια διαδικασία, όπου τρίτος ανεξάρτητος προσπαθεί να φέρει σε συνδιαλλαγή αντίμαχα μέρη προτείνοντας διάφορους εναλλακτικούς τρόπους διακανονισμού της διαφοράς τους.

Ο τρόπος αυτός επίλυσεως των διαφορών εφαρμόζεται συνήθως στις εργατικές διαφορές. Σε κάποια Ευρωπαϊκά Κράτη ο όρος υποδηλοί και την προσπάθεια του δικαστή, την προβλεπόμενη από την οικεία πολιτική δικονομία να συμφιλιώσουν τους διαδίκους, ώστε να λύσουν τη διαφορά τους συμβιβαστικά.

Επιτροπή κρίσεως εκ διευθυντικών στελεχών επιχειρήσεων

5. Για την επίλυση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων, συχνά, ιδίως στην αλλοδαπή, ακολουθείται η εξής διαδικασία :

Προ μιας τριμελούς επιτροπής εμφανίζο-

Σημείωση: Οι σελίδες της Διαμεσολάβησης είναι ένθετες. Γι' αυτό έχουν αυτοτελή αρίθμηση, ώστε να μπορεί να αποχωρίζεται από το τεύχος. Θεωρούμε, ότι θα ήταν ιδιαίτερος χρήσιμο, στη περίπτωση που το τεύχος του «Δελτίου Α.Ε. και Ε.Π.Ε.» παραδίδεται στο Λογιστήριο της Α.Ε. ή της Ε.Π.Ε., να δίνεται φωτοτυπία των ένθετων σελίδων (41 - 44) στην Νομική Υπηρεσία / στο Νομικό Σύμβουλο / στο Διευθύνοντα Σύμβουλο / στο Γενικό Διευθυντή / στον Οικονομικό Διευθυντή προς ενημέρωσή του / της και να αρχειοθετούνται για μελλοντική χρήση.

νται οι εκπρόσωποι των αντίμαχων επιχειρήσεων και εκθέτουν τις απόψεις επί της διαφοράς. Η επιτροπή συγκροτείται από δύο ανώτερα διευθυντικά στελέχη των αντίπαλων επιχειρήσεων, ένα από κάθε πλευρά και από ένα τρίτο ανεξάρτητο πρόσωπο, το οποίο και προεδρεύει της επιτροπής. Η επιτροπή μετά την ακρόαση των εκπροσώπων αποσύρεται και συζητεί τα επίμαχα θέματα της διαφοράς. Ο προεδρεύων ενεργεί επί διαφωνίας των διοικητικών στελεχών των εκατέρωθεν επιχειρήσεων ως διαμεσολαβητής, προσπαθώντας να συμβιβάσει τις διεστώτες απόψεις.

Διάλογος μεταξύ ομάδων ενδιαφέροντος 6. Επί περιβαλλοντικών διαφορών ενίοτε ακολουθείται η εξής διαδικασία : Μία σειρά συναντήσεων μεταξύ των ομάδων ενδιαφέροντος λαμβάνει χώρα με σκοπό τη λήψη αποφάσεων, προς αποφυγή μελλοντικών διαφωνιών. Τούτο είναι χρήσιμο ως εναλλακτική λύση σε σχέση με γραφειοκρατικές μελλοντικές διαδικασίες, με αμφίσημες υπουργικές αποφάσεις, ή σχολιούς κανονισμούς, που έγιναν στο παρελθόν ή θα γίνουν στο μέλλον.

Προληπτική Γνωμάτευση από Ανεξάρτητο Τρίτο 7. Τα αντίμαχα μέρη, μεταξύ των οποίων υφίσταται διαφορά, ζητούν από ένα ανεξάρτητο τρίτο μια μη δεσμευτική γνωμάτευση για το πιθανό αποτέλεσμα σε περίπτωση που η διαφορά τους ήθελε αχθεί ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.

Τα μέρη έχοντας υπόψη τους τη γνώμη αυτή, έχουν τη δυνατότητα να διαπραγματευθούν το πιθανό αποτέλεσμα με ή χωρίς τη βοήθεια τρίτου ανεξάρτητου προσώπου. Άλλως, τα μέρη είναι ελεύθερα να διακανονίσουν τη διαφορά τους βάσει της γνωμάτευσης.

Δεσμευτική Απόφαση από εμπειρογνώμονα 8. Η Δεσμευτική Απόφαση από εμπειρογνώμονα είναι επίσης μία άτυπη διαδικασία, η οποία όμως, όπως έχει συμφωνηθεί μεταξύ των μερών, συνεπάγεται μια δεσμευτική για αυτά κρίση. Ο εμπειρογνώμων ορίζεται από τα μέρη να αποφανθεί επί ενός ζητήματος, συνήθως τεχνικής φύσεως. Καθώς η απόφαση του εμπειρογνώμονος δεν είναι παρά μια εκτίμηση, η προσέγγιση αυτή έχει διαφορετικά νομικά χαρακτηριστικά από τη διαιτησία. Ο εμπειρογνώμων δεν λειτουργεί ως διαιτητής, ούτε η διαδικασία αυτή υπόκειται στους κανόνες της διαιτησίας, αλλ' η απόφαση του εμπειρογνώμονος είναι συμβατικά δεσμευτική για τα μέρη

Επιτροπή Αντιμετώπισης Διαφορών 9. Κατά την έναρξη ενός τεχνικού έργου, δυνάμει όρου συμφωνίας, συγκροτείται μια επιτροπή συνήθως από τρία ανεξάρτητα πρόσωπα. Η επιτροπή αυτή επισκέπτεται το έργο, συνήθως τρεις ή τέσσερις φορές το χρόνο, και επιλαμβάνεται των τυχόν διαφορών των μερών, παρέχοντας μια προσωπική, πλην δεσμευτική απόφαση.

Τα μέρη έχουν συνήθως το δικαίωμα να προσφύγουν κατά των αποφάσεων αυτών της επιτροπής είτε ενώπιον διαιτητών, είτε ενώπιον των δικαστηρίων. Παρά ταύτα η Επιτροπή Αντιμετώπισης Διαφορών μπορεί να έχει προληπτικά αποτελέσματα επί των διενέξεων, που προκύπτουν κατά την εκτέλεση του έργου.

Διαιτησία 10. Η Διαιτησία, ως είναι γνωστό, είναι μια ιδιωτική ακροαματική διαδικασία μετά την οποία ανεξάρτητος Διαιτητής ή Διαιτητές εκδίδει μια απόφαση, ενεργώντας κατά τρόπο δικαστικό, επιλύοντας την διαφορά. Η κρίση του Διαιτητή είναι τελική και δεσμευτική για τα μέρη. Ο Διαιτητής περιορίζεται να αποφανθεί σε ζητήματα, πραγματικά ή νομικά, που του προβάλλονται από τα μέρη. Η συμφωνία για Διαιτησία είναι κατά το σύνθημα γραπτή, προβλεπόμενη ως όρος σε άλλη κύρια σύμβαση. Η ακροαματική διαδικασία επί Διαιτησίας διεξάγεται κατ'

αντιμωλία και προσομοιάζει με εκείνην ενώπιον των Δικαστηρίων. Ο Διαιτητής δεν έχει, όπως συμβαίνει με το Διαμεσολαβητή στη Διαμεσολάβηση, τη δυνατότητα να έλθει σε κατ' ιδία συνάντηση με τα αντίμαχα μέρη. Τα καθιερωμένα συνήθως στάδια μιας Διαιτησίας περιλαμβάνουν : συμφωνία για διαιτησία α συμφωνία για το πρόσωπο του Διαιτητή προετοιμασία για την ακροαματική διαδικασία (τόπο, χρόνο, κ.λπ.)· παρουσίαση της υποθέσεως από κάθε διάδικο μέρος α απόφαση και επί καταψηφιστικής, εκτέλεση της αποφάσεως.

Προσφυγή στο Δικαστήριο με τις αυτές ιστορικές βάσεις και αιτήματα δεν γίνεται δεκτή. Τα δικαστήρια συνήθως απέχουν της ερεύνης, όταν το προ αυτών ένδικο ζήτημα εκκρεμεί ή έχει λυθεί κατά την μεταξύ των μερών συμφωνηθείσα και προηγηθείσα Διαιτησία.

Διαμεσολάβηση / Διαιτησία 11. Τα μέρη έχουν την ευχέρεια να συμφωνήσουν, ότι ο Διαμεσολαβητής μπορεί να αναλάβει και καθήκοντα Διαιτητή, αν η Διαμεσολάβηση αποτύχει εξ ολοκλήρου ή σε κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα. Ως Διαιτητής πλέον έχει το δικαίωμα να εκδώσει μια οριστική και δεσμευτική απόφαση για τα μέρη επί των ζητημάτων που παρέμειναν κατά τη Διαμεσολάβηση σε εκκρεμότητα. Ένα σημαντικό ζήτημα που ανακύπτει σε μια τέτοια συμφωνία, όπου ο Διαμεσολαβητής μεταβάλλεται στην εξέλιξη της διαδικασίας σε Διαιτητή, είναι το ενδεχόμενο να εμποδίσει κατά τα στάδια της Διαμεσολαβητικής διαδικασίας την ειλικρινή συμπεριφορά των μερών στις κατ' ιδίαν συναντήσεις τους με το Διαμεσολαβητή.

Ένας τρόπος ν' αντιμετωπισθεί το ζήτημα αυτό είναι τα μέρη, κατά το στάδιο που λαμβάνει χώρα η Διαμεσολάβηση, να ξεχωρίσουν προκαταβολικά τα μείζονα θέματα της διαφοράς τους και να επιφυλαχθούν να τα θέσουν σε Διαιτησία ή στην κρίση Ειδικού Εμπειρογνώμονος ή σε άλλο εναλλακτικό τρόπο λύσεως της διενέξεως, ενώπιον όμως κάποιου άλλου ανεξάρτητου τρίτου και όχι του προσώπου του ίδιου του Διαμεσολαβητή.

Το πλεονέκτημα της Διαμεσολάβησης είναι ότι έχει τη δυνατότητα να συνδυασθεί επιτυχώς και με άλλο ή άλλους εναλλακτικούς τρόπους επιλύσεως της διαφοράς.

Διαφορές μεταξύ Πολιτικής Δίκης και εναλλακτικών τρόπων εξωδίκου επιλύσεως των διαφορών 12. Οι διαφορές μεταξύ της πολιτικής δίκης και των λοιπών εναλλακτικών τρόπων επιλύσεως των διαφορών, ιδίως της Διαμεσολάβησης, είναι πρόδηλες και πολλές. Πρόδηλο λ.χ. είναι ότι η **εμπιστευτικότητα και εχεμύθεια** που εξασφαλίζεται με τους εναλλακτικούς τρόπους δεν υπάρχει στη δικαστική δίκη, όπου κυριαρχεί η **δημοσιότητα και η διαφάνεια**.

Ούτε βεβαίως στην πολιτική δίκη, η **πρωτοβουλία της επιλογής του τρίτου ανεξάρτητου προσώπου** ανήκει στα διάδικα μέρη, σε αντίθεση με τους εναλλακτικούς τρόπους, όπου συνήθως συμβαίνει το αντίθετο και όπου γενικότερα οι αντίδικοι έχουν πλήρη επί της διαδικασίας ελευθερία πρωτοβουλιών.

Ειδικότερα επισημαίνονται τα ακόλουθα :

Η ευελιξία και η ελαστικότητα της δημοσίας δίκης είναι απολύτως περιορισμένη, καθόσον όλα σ' αυτήν, κατά το μάλλον, ρυθμίζονται, από τους αυστηρούς κανόνες της οικείας πολιτικής δικονομίας. Στους εναλλακτικούς όμως τρόπους υπάρχει **υψηλή ελαστικότητα** ως προς τη ακολουθούμενη διαδικασία, η οποία παραμένει ως προς τις επιλογές, **στην πρωτοβουλία και την καλή πίστη των διαδίκων**.

Η δημοσιότητα και η διαφάνεια, ως προελέχθη, είναι βασικό χαρακτηριστικό της δημόσιας δίκης, διότι εξυπηρετεί την αντικει-

μενικότητα και την αμεροληψία του δικαστή. Στους εναλλακτικούς τρόπους η δημοσιότητα εξαρτάται από την έκταση που θα της προσδώσουν κατόπιν συμφωνίας τους τα μέρη και τούτο, διότι βασίζονται περισσότερο **στην εμπιστευτικότητα και στην εχεμύθεια** ενδιαφερόμενοι πρωτίστως για την ταχεία και αποτελεσματική επίλυση της διαφοράς τους, και για τη διατήρηση των καλών σχέσεων μεταξύ τους, καθώς και για τη διαφύλαξη των συμφερόντων τους.

Η διάρκεια μιας δημόσιας δίκης είναι πάντοτε μακρά και επιπληρη με απρόσμενες αναβολές και καθυστερήσεις. **Τέτοια προβλήματα** και ζητήματα **είναι ανύπαρκτα στους εναλλακτικούς τρόπους**, γιατί τα πάντα ρυθμίζονται με πρωτοβουλία των μερών.

Ο δ' έλεγχος των διαδικιών μερών επί της πορείας της διαδικασίας **στη δημόσια δίκη είναι μικρός**· μηδαμινός, έως ανύπαρκτος επί εφαρμογής του ανακριτικού συστήματος, περιορισμένος σημαντικά κι όταν ακόμη εφαρμόζεται το συζητητικό σύστημα διαδικασίας, εξαρτώμενος και τότε από πολλούς εξωτερικούς παράγοντες, όπως από άλλες δίκες, από το φόρτο του δικαστή, κ.ο.κ.

Αντιθέτως **στους εναλλακτικούς τρόπους τα μέρη έχουν πλήρη έλεγχο της όλης εξέλιξης της διαδικασίας** του διακανονισμού.

Η συμμετοχή των διαδίκων στη δίκη είναι κατά το μάλλον ή ήττον **παθητική**, το ίδιο και στη Διαιτησία ή επίσης και όταν το ζήτημα της διαφοράς των μερών έχει ανατεθεί προς λύση σε ειδικούς ή εμπειρογνώμονες· είναι **πολύ ενεργός** όμως ο ρόλος τους, **όταν πρόκειται για Διαμεσολάβηση**. Τουτ' αυτό **συντρέχει και ως προς την επιρροή των μερών επί του αποτελέσματος (απόφαση) της δίκης** ή της διαιτητικής απόφασης ή επί του πορίσματος των εμπειρογνώμωνων, **σε αντίθεση προς τη Διαμεσολάβηση, όπου τα μέρη έχουν κατ' αποκλειστικότητα αποφασιστικό ρόλο**.

Περαιτέρω **τα ένδικα μέσα στις περιπτώσεις της δίκης** ή της διαιτητικής απόφασης ή του πορίσματος των εμπειρογνώμωνων **είναι περιορισμένα και καθορισμένα**, προβλεπόμενα από το νόμο ή τη συμφωνία των διαδίκων μερών, αντιστοίχως.

Στην περίπτωση όμως της Διαμεσολάβησης τα μέρη έχουν την ευχέρεια ανάλογα με τις επιθυμίες τους να καταφύγουν επιπροσθέτως και σε άλλες κρίσεις.

Βασικές αρχές της δικονομίας διαφυλάσσονται κατ' αρχήν στη δημόσια Δίκη και στη Διαιτησία. **Στη Διαμεσολάβηση** αντιθέτως **η όλη διαδικασία της κινείται στα πλαίσια της διακριτικής ευχέρειας των μερών και καλύπτεται από την αρχή της εχεμύθειας.**

Η απόφαση περαιτέρω στην πολιτική δίκη είναι για τα μέρη απολύτως δεσμευτική. Το ίδιο και στην Διαιτησία. Στην περίπτωση που η διαφορά αποστέλλεται σε εμπειρογνώμονες για να αποφανθούν, τότε εξαρτάται από τη συμφωνία των μερών η δεσμευτικότητα του πορίσματος τους.

Στη Διαμεσολάβηση, όμως, δεν υπάρχει απόφαση του Διαμεσολαβητή, αλλά συμφωνία των μερών ή ματαίωση της Διαμεσολάβησης.

Καθ' όσον αφορά τώρα **την εκτελεστότητα της απόφασης** κάποιου **Δικαστηρίου**, αυτή προβλέπεται από την οικεία Δικονομία, συνήθως, ότι **είναι άμεση, υποκείμενη όμως σε ορισμένους κανόνες και ένδικα μέσα**. Το ζήτημα δ' εκτελεστότητας της δικαστικής απόφασης στην αλλοδαπή προβλέπεται από το δικονομικό δικαίο της Lex Fori ή από διεθνή σύμβαση μεταξύ των Κρατών, που αφορούν την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Τα ίδια συντρέχουν και για την απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου.

Στις περιπτώσεις όμως ενός πορίσματος εμπειρογνώμωνων, η εκτελεστότητα αυτού πάντοτε και παντού εξαρτάται από τις περι-

χόμενες στη συμφωνία των μερών ρήτρες και τις ιδιαιτερότητες του δικαίου του τόπου εκτελέσεως. **Στη Διαμεσολάβηση η εκτελεστότητα εξαρτάται από τη συμφωνία των μερών και τη θέση της ρήτρας εκτελεστότητας σε συμβολαιογραφικό έγγραφο** ή την επικύρωση της συμφωνίας από το Δικαστήριο, αν έχει αχθεί η υπόθεση παραλλήλως και ενώπιον των Δικαστηρίων.

Ως προς τις δαπάνες των μερών, όταν η υπόθεση έλθει ενώπιον των Δικαστηρίων, **είναι κατά χρόνο συνεχείς και κατ' αποτέλεσμα θεθαυμένες. Είναι μια οικονομική αιμορραγία διαρκείας**, που αφορά την εξέλιξη της δίκης μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης, και την οριστική και αποτελεσματική εκτέλεση αυτής. **Το συνολικό δε ύψος της πολύ δύσκολα μπορεί να υπολογισθεί**, δεδομένου ότι εξαρτάται όχι μόνο από τα διαθέσιμα δικονομικά μέσα και ένδικα βοηθήματα, σε συνδυασμό με τις αμοιβές των συνηγόρων, αλλά και από το αβέβαιον της έκτασης της τελικής επιδίκασης από το Δικαστήριο της δικαστικής δαπάνης.

Στη Διαιτησία, εφόσον η διαιτητική απόφαση δεν αχθεί αμφισβητούμενη από κάποιο από τα μέρη ενώπιον των Δικαστηρίων είναι προσδιορίσιμη και μάλλον περιορισμένη, τις περισσότερες φορές εξαρτώμενη και από το ύψος της χρηματικής αποτίμησης του αντικειμένου της διαφοράς. Στις δε περιπτώσεις του πορίσματος των εμπειρογνώμωνων και **στη Διαμεσολάβηση τα έξοδα μπορεί εκ των προτέρων να καθορισθούν. Σε κάθε δε περίπτωση είναι ιδιαίτερος χαμηλά σε σχέση με τα δικαστικά έξοδα.**

Η ενώπιον των Δικαστηρίων διαδικασία, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι μόνο χρηματοβόρος, **είναι και χρονοβόρος**. Η διάρκεια των επί μέρους δικών που απαιτεί μια υπόθεση για να περαιωθεί, συνήθως μετρείται σε έτη. Η Διαιτησία δεν είναι τόσο απαιτητική κατά χρόνο, εφ' όσον βεβαίως δεν προσφύγει κάποιο από τα μέρη στα Δικαστήρια αμφισβητώντας το κύρος της διαιτητικής απόφασης. **Στη Διαμεσολάβηση, εφ' όσον αυτή αποφασισθεί και δρομολογηθεί, ο συνήθως απαιτούμενος χρόνος μετρείται σε ώρες** ή το πολύ, σε δύσκολες περιπτώσεις, σε κάποιες ημέρες.

Ως προς **τα ένδικα μέσα στη δημόσια δίκη, είναι πολλά και ποικίλα** και συνεχίζονται και κατά την εκτέλεση. Στη Διαιτησία είναι σχετικώς περιορισμένα. **Στη Διαμεσολάβηση δεν νοούνται ένδικα μέσα**, δεδομένου ότι η διαμεσολαβητική προσπάθεια ή καταλήγει σε συμφιλιωτικό διακανονισμό ή ματαιούται.

Όσον αφορά το πόρισμα των εμπειρογνώμωνων, τα μέρη το εφαρμόζουν ή αντιδρούν κατά τα συμπεφωνημένα.

Ιδιαίτερη τέλος σημασία οφείλει να αποδοθεί **στη διαφύλαξη της κοινωνικής ειρήνης κατά τη διευθέτηση της διαφοράς.**

Στην δημόσια δίκη οι σχέσεις των διαδίκων σπάνια αποκαθίστανται στην προ της διαφοράς τους κατάσταση. Τις περισσότερες φορές είναι και τα δύο αντίδικα μέρη δυσαρραστημένα με την έκβαση της δίκης, διότι σπάνια η απόφαση των Δικαστηρίων ικανοποιεί τις επιδιώξεις τους. Τα ίδια λίγο ή πολύ συνεπάγεται και η διαιτητική απόφαση. Το πόρισμα των εμπειρογνώμωνων μπορεί να έχει καλλίτερη επίδραση στην αποκατάσταση των σχέσεων των μερών, όχι όμως τόσο καλή όσο η Διαμεσολάβηση, όπου **το αποτέλεσμα της διαμεσολαβητικής προσπάθειας είναι καθαρά αποτέλεσμα της σύμμετρης ικανοποίησης των κατ' ίδια συμφερόντων των μερών** και της διάθεσης της συνέχισης της επιχειρηματικής ή άλλης συνεργασίας μεταξύ τους προς ωφέλεια των ιδίων, αλλά και του επαγγελματικού τους χώρου.

2 Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Η ομιλία του Συμβούλου Επικρατείας και Γεν. Δ/ντή της Εθνικής Σχολής Δικαστών κ. ΤΑΚΗ ΟΘ. ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΥ στην επιστημονική εκδήλωση για την Διαμεσολάβηση, που πραγματοποιήθηκε την 5.6.2007 με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς

«Κυρίες και κύριοι. Τις μέρες αυτές η Διοικητική Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας επεξεργάζεται ένα σχέδιο νόμου σχετικά με την αναμόρφωση της διοικητικής δικονομίας.

Κύριος σκοπός του είναι η μείωση του αριθμού των υποθέσεων που δικάζονται από τα Διοικητικά Δικαστήρια και το Συμβούλιο της Επικρατείας, ώστε να μειωθεί ο χρόνος εκδόσεως των δικαστικών αποφάσεων. Με μία σειρά δικονομικών μέτρων (αύξηση του χρηματικού ορίου για την άσκηση αιτήσεως αναίρεσεως, περιορισμό της δυνατότητας ασκήσεως εφέσεως, αύξηση του κόστους της διοικητικής δίκης) σκοπεύεται η ανακούφιση της διοικητικής δικαιοσύνης και η αποκατάσταση του κύρους της ως προς το επίκαιρο της απονομής της. Όπως όμως είναι εμφανές τα μέτρα αυτά έχουν κατασταλτικό χαρακτήρα.

Εντούτοις, όπως ακριβώς ισχύει και στην ιατρική επιστήμη, η πρόληψη είναι η καλύτερη θεραπεία των προβλημάτων. Διότι με τα κατασταλτικά μέσα, επιλύεται μεν οριστικά η διαφορά, οι διάδικοι όμως δεν έχουν αποφύγει την εμπλοκή τους σε ένα δικαστικό αγώνα με απώλειες τόσο σε χρόνο όσο και σε χρήμα, ενώ τα Δικαστήρια συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν τεράστιους αριθμούς δικογραφιών.

Μήπως όμως, το πρόβλημα του υπερβολικού φόρτου εργασίας των διοικητικών δικαστηρίων και, ιδίως, του Συμβουλίου της Επικρατείας και της καθυστερήσεως που αυτό συνεπάγεται, θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικότερα εάν οι διοικητικές διαφορές επιλύονταν εν τη γενέσει τους, χωρίς προσφυγή στα δικαστήρια;

Η ιδέα της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών υπάρχει διάσπαρτη σε πολλούς θεσμούς του ελληνικού διοικητικού δικαίου.

Το κλασικότερο παράδειγμα ενός τέτοιου θεσμού είναι οι διοικητικές προσφυγές, οι οποίες επιτρέπουν στον πολίτη να ζητήσει την επίλυση της διαφοράς, που έχει με κάποιο διοικητικό όργανο, από ένα άλλο διοικητικό όργανο, συνήθως ανώτερό του.

Σκοπός του κανόνα αυτού είναι να επιλύονται οι διαφορές εντός του χώρου στον οποίο ανακύπτουν, από ανθρώπους οι οποίοι είναι εξοικειωμένοι με το ουσιαστικό πρόβλημα και να μην επιβαρύνονται τα δικαστήρια με ζητήματα τα οποία πολλές φορές εκφεύγουν των γνώσεων και των αρμοδιοτήτων τους.

Η πραγματικότητα δείχνει όμως, ότι δεν υπάρχει εμπιστοσύνη των πολιτών ως προς την λειτουργία της Διοικήσεως.

Κάτι τέτοιο, όμως, δεν πρόκειται να συμβεί εάν όλοι οι εμπλεκόμενοι στο χώρο της δικαιοσύνης (δικαστές, δικηγόροι, καθηγητές) δεν συνειδητοποιήσουν την ανάγκη αυτή, στηρίζοντας τους ήδη υπάρχοντες θεσμούς και επιδιώκοντας την δημιουργία νέων. Θεωρώ δε ότι θα πρέπει εφεξής να γίνεται ενημέρωση των σπουδαστών της Εθνικής Σχολής Δικαστών για το θεσμό της Διαμεσολάβησης.

Πέρα από την άσκηση διοικητικής προσφυγής ο διοικουόμενος μπορεί εν όψει μιας διαφοράς του με την Διοίκηση να ζητήσει την συνδρομή άλλων διοικητικών οργάνων, τα οποία διαθέτουν μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό ανεξαρτησίας και επιλαμβάνονται μετά από αναφορά ή καταγγελία κάποιου διοικουμένου.

Τέτοια όργανα είναι ο πολύ γνωστός σε όλους μας Συνήγορος του Πολίτη, το σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης κ.ά.

Εξάλλου, ο θεσμός τη Διαιτησίας δεν είναι άγνωστος στο Δημόσιο Δίκαιο. Πολλές αναπτυξιακές συμβάσεις, που υπογράφονται ανάμεσα στο Κράτος και σε ιδιώτες και οι οποίες κυρώνονται στη συνέχεια με νόμους, περιλαμβάνουν ρήτρες διαιτητικής επιλύσεως των διαφορών που ανακύπτουν. Όπως, δε, έχει γίνει δεκτό (Σ.τ.Ε. 1199/2005, Α.Ε.Δ. 24/1993), η υπα-

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να τονίσω, ότι, κατά την άποψή μου, η διαμεσολάβηση είναι θεσμός με εντελώς αυτόνομη λειτουργία και δεν πρέπει να τον αντιληφθούμε ως θεσμό που λειτουργεί επικουρικά, με μόνο σκοπό την αποσυμφόρηση των δικαστηρίων από τον φόρτο λειτουργίας τους. Εφόσον όμως ούτως έχουν τα πράγματα, διερωτώμαι εάν στην Ελλάδα είμεθα ώριμοι ως πολίτες να υπαχθούμε σε ένα τέτοιο θεσμό και να επιλύουμε, μέσω αυτού, τις διαφορές μας.

Στο πλαίσιο αυτό, η σημερινή ημερίδα, που διοργανώνεται από το Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς, είναι μια πολύ σημαντική προσπάθεια στην σωστή κατεύθυνση και εύχομαι ευόδωση των εργασιών της. Σας ευχαριστώ»

γωγή διοικητικών, και δη φορολογικών, διαφορών στη Διαιτησία δεν αντίκειται στο Σύνταγμα. Το Διαιτητικό Δικαστήριο, παρόλο που δεν έχει την εξουσία να ακυρώνει διοικητικές πράξεις, επιλύει με τρόπο δεσμευτικό για τα διοικητικά δικαστήρια τις διαφορές, που έχουν υπαχθεί στην δικαιοδοσία του.

Τέλος, και εξ όσων είμαι σε θέση να γνωρίζω, η εξωδικαστική επίλυση τόσο των διοικητικών όσο και των ιδιωτικών διαφορών στην Ελλάδα είναι πολύ περιορισμένη σε σχέση με ότι συμβαίνει σε άλλες χώρες τις Ευρώπης.

Από μία πρόσφατη αναφορά δικαστικού λειτουργού, ο οποίος παρακολούθησε ως απεσταλμένος της Σχολής διεθνές Συνέδριο που έγινε στην Τρίερ της Γερμανίας και είχε ως αντικείμενο την διαμεσολάβηση στις οικογενειακές διαφορές, που έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, προκύπτει ότι το 20% των υποθέσεων διαζυγίων και των σχετικών εκκρεμοτήτων επιλύονται εξωδικαστικά στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Στη Γαλλία, το κόστος της διαμεσολάβησης είναι κατά 60% μικρότερο από αυτό της κανονικής δίκης, ενώ στην Ισπανία το 50% των οικονομικά ασθενέστερων διαδικιών προσφεύγει στην διαδικασία της διαμεσολάβησης προκειμένου να επιλύσει τις διαφορές οικογενειακού δικαίου.

Όλοι δε οι ομιλητές στο Συνέδριο αυτό επεσήμαναν τις ευεργετικές επιπτώσεις της μυστικής διαδικασίας διαμεσολάβησης στον ψυχισμό των παιδιών, αλλά και στην ψυχολογία και την κοινωνική εικόνα των ενηλίκων.

Από τα παραπάνω νομίζω, ότι προκύπτει ξεκάθαρα η ανάγκη για την ενίσχυση του θεσμού της διαμεσολάβησης και των συναφών δυνατοτήτων εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών.